

Llatinoamèrica: Desigualtat de gènere aguditza la pobresa

Escrit per Lirians Gordillo Piña. SemMèxico/ SEMIac / La Independent
dimecres, 18 d'octubre de 2017 23:00



Es manté la invisibilització i desvalorització del treball no remunerat. Des de 2002, la pobresa per ingressos va caure del 40 al 29 per cent de la població a Amèrica Llatina i el Carib, però les dones pobres superen els homes amb la mateixa característica a la regió.

Estudis recents i especialistes insisteixen que no podrà eradicar-se la pobresa si no es tanquen les bretxes de gènere.

"No es pot reduir la desigualtat de classe sense incorporar al debat la desigualtat de gènere, aquest hauria de ser un aprenentatge per als governs d'esquerra", va dir a l'Havana **Juliana Martínez Franzoni**, investigadora de la Universitat de Costa Rica.

Martínez Franzoni va participar a la secció "Els reptes de les polítiques públiques per afrontar la pobresa i la desigualtat", efectuat el passat 9 d'octubre com a part del Seminari internacional El futur de la política social a Amèrica Llatina.

Especialistes de la regió van integrar les anàlisis de gènere en el Seminari que va organitzar el Consejo Latinoamericano de Ciències Sociales (CLACSO), la Facultad Latinoamericana de Ciències Sociales (FLACSO) Cuba i el Centro de Estudios Marianos, celebrat del 9 a l'11

Llatinoamèrica: Desigualtat de gènere aguditza la pobresa

Escrit per Lirians Gordillo Piña. SemMèxico/ SEMlac / La Independent
dimecres, 18 d'octubre de 2017 23:00

d'octubre a la capital del país.

Segons dades recents, les llatinoamericanes i caribenyes segueixen sent el col·lectiu més exclòs a la regió, malgrat els avenços aconseguits en l'última dècada de governs progressistes.

L'informe "Privilegis que neguen drets. Desigualtat extrema i segrest de la democràcia a Amèrica Latina y el Caribe", realitzat per l'organització no governamental Oxfam Llatinoamèrica, exposa el complex escenari de la desigualtat en la regió i la particular situació de les dones.

Problemàtiques com l'accés a l'educació, a l'ocupació, a la seguretat social, la tinença de la terra i el temps dedicat al treball no remunerat incideixen directament en la pobresa econòmica i l'exclusió dels col·lectius femenins.

Accedir a l'ocupació, formal i informal, és un repte. Si bé el percentatge de llatinoamericanes i caribenyes sense ingressos propis va baixar del 42 per cent el 2002 al 32 per cent el 2011, les bretxes salarials es mantenen.

"Avui, tot i que estem més formades i capacitades, s'estima que cobrem 22 per cent menys de l'ingrés salarial que perceben els homes", va exposar en el panell *Rosa Cañete Alonso*, economista i coordinadora de la Campanya IGUALES a Amèrica Llatina i el Carib d'Oxfam.

Per igual treball, les dones reben menys salaris, però també influeixen les branques de l'economia en què usualment troben feina. D'acord amb la Comisión Económica para América Latina y el Caribe (Cepal), el 2013 gairebé el 77 per cent de la població ocupada femenina es trobava en branques que, majoritàriament, són informals, de baixa productivitat o relacionades amb el servei domèstic.

El treball remunerat resulta un pas fonamental per escurçar les bretxes de gènere i la pobresa. Els estudis també apunten que es manté la invisibilització i desvalorització del treball no remunerat.

Llatinoamèrica: Desigualtat de gènere aguditza la pobresa

Escrit per Lirians Gordillo Piña. SemMèxico/ SEMlac / La Independent
dimecres, 18 d'octubre de 2017 23:00

Martínez Franzoni afirma que el temps dedicat a la cura per part de les dones és el més elàstic a la regió, mentre que el dels homes és el més inamovible.

Dades d'enquestes nacionals de 2007 realitzades a Mèxic, Costa Rica, Uruguai i l'Equador informen que una dona dedica de mitjana set hores i mitja al treball no remunerat, mentre que un home només inverteix menys de dues hores.

"La impossibilitat d'incorporar-a l'ocupació té un impacte terrible en les nostres vides. Limita els nostres ingressos mitjans, la possibilitat de tenir una pensió en el futur, la cobertura sanitària dependrà que la nostra parella en tingui o no, en processos de violència domèstica és més difícil trencar amb el cicle de la violència, etc.", va dir Cañete Alonso a SEMLac.

Cuba, experiències i aprenentatges creuats

Per diferents motius, parlar de desigualtat i pobresa a Cuba és un repte. Les polítiques del govern socialista per eliminar la pobresa des de principis de la passada dècada del seixanta van tenir resultats i això va influir en la invisibilització i negació de la problemàtica temps després.

Aquesta illa del Carib és encara reconeguda com un dels països més igualitaris a la regió. Però, des de la profunda crisi econòmica i social dels passats anys noranta, estudis socials evidencien la reemergència de la desigualtat i la pobresa.

"A Cuba podem parlar d'un fenomen de pobresa que té característiques molt particulars perquè comparteix determinats criteris com les limitacions dels ingressos i la precarietat en l'habitatge i l'hàbitat. Però al mateix temps, hi ha elements de protecció social i garanties", reflexiona la investigadora cubana **Maria del Carmen Zabala Argüelles**.

Llatinoamèrica: Desigualtat de gènere aguditza la pobresa

Escrit per Lirians Gordillo Piña. SemMèxico/ SEMlac / La Independent
dimecres, 18 d'octubre de 2017 23:00

L'absència de dades i investigacions actuals dificulta reconèixer la problemàtica en la societat cubana i les característiques de les poblacions en situació de pobresa.

L'última dada disponible data de 2004, en un estudi publicat per l'Instituto Nacional d'Investigaciones Económicas (INIE), que va presentar un coeficient de desigualtat (coeficient de Gini) de 0,38 i un índex de pobresa urbana de 20 per cent en la capital del país.

En matèria d'igualtat de gènere, les polítiques d'accés universal i gratuït a l'educació i la salut han afavorit l'àmplia participació de les cubanes en la vida econòmica, social i política del país.

Elles representen un 48 per cent del total de les persones ocupades en el sector estatal civil i un 46 per cent dels càrrecs de direcció. Són a més el 66,8 per cent de la força de major qualificació tècnica i professional, d'acord amb l'Anuario Estadístico de la Oficina Nacional d'Estadísticas e Información (Onei) publicat el 2016.

La igualtat salarial és un fet al país. No obstant això, les dades oficials mostren que elles segueixen més representades en esferes de l'economia amb menys remuneració com ho són el sector públic, comerç i educació.

Activistes i expertes denuncien que la sobrecàrrega domèstica i el temps dedicat al treball no remunerat reflecteixen la pervivència d'una cultura patriarcal que responsabilitza les dones amb les tasques a la llar, la cura d'infants, persones grans i dependents.

Segons participants en l'esdeveniment acadèmic realitzat a l'illa, creuar l'experiència cubana amb els aprenentatges i realitats de Amèrica Llatina i el Carib no és ociós.

Els resultats que ostenta el país en matèria de política social i el procés de canvis que viu l'economia cubana van ser temàtiques abordades en la trobada.

"Crec que hi ha molt a aprendre dels errors i aprenentatges de la regió. Per exemple, en el cas

Llatinoamèrica: Desigualtat de gènere aguditza la pobresa

Escrit per Lirians Gordillo Piña. SemMèxico/ SEMlac / La Independent
dimecres, 18 d'octubre de 2017 23:00

de la política tributària que s'està construint a Cuba, és molt important que es tingui en compte que a Amèrica Llatina les zones lliures de tributació per empreses han demostrat no ser efectives, com tampoc ho ha estat sostenir la tributació en el consum per la via preus, ja que es castiga fortament a la població i en especial a les persones amb menys ingressos", opina l'oficial d'Oxfam.

Per a la investigadora cubana María del Carmen Zabala, els reptes en matèria de política econòmica i social són complexos.

"Hi ha un repte grandíssim que té a veure amb el reconeixement d'aquest fenomen i la seva desnaturalització, per no acostumar-nos a la pobresa i la desigualtat a Cuba. Hem de reconèixer-ho i visibilitzar per identificar els factors i processos que incideixen en aquest fenomen", alerta l'acadèmica.

Altres dels reptes exposats per **Zabala Argüelles** són: aconseguir l'eficiència econòmica sense que afecti l'equitat; assumir un enfocament multidimensional de la pobresa i la desigualtat; sostenir la cobertura de serveis amb qualitat atenent de manera particular a grups en desavantatge i propiciar la participació ciutadana en el disseny i control de les polítiques.

"Una política social efectiva és aquella que garanteix una universalitat de qualitat i és capaç de desenvolupar programes per a grups que tenen condicions particulars, com les mares solteres, dones amb càrreges de treball i cura, que viuen amb alguna discapacitat, dones negres i rurals. Polítiques que anivellin el pis de les desigualtats", conclou Cañete Alonso.